

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

PEDAGOŠKI INŠTITUT

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

»Krepitev socialnih in državljanskih kompetenc strokovnih delavcev«

Le z drugimi smo

Klavdija Aničič

Društvo za nenasilno komunikacijo

Ničelna toleranca do nasilja: izzivi in problemi
Socializacija agresije in vrstniško nasilje

Naložbo sofinancirata Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije in
Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada

Socializacija agresije – Kaj je dobro vedeti?

- Življenjska energija: agresija – depresija
- Razlogi zakaj otroci ravnajo agresivno
- Ravni socializacije agresije

Razlogi zakaj otroci ravnajo agresivno (1)

- Omejene sposobnosti razvojnega obdobja.
- Regresija (dolgotrajna, kratkotrajna).
- Neznanja, težave v ubesedovanju, manko socialnih veščin.
- Delovanje po principu ugodja in takojšnje gratifikacija.

Razlogi zakaj otroci ravnajo agresivno (2)

- Poenostavljeno, črno belo razmišljanje.
- Občutek ogroženosti (napad je najboljša obramba).
- Preusmerjanje pozornosti od sebe.
- Nekritično sledenje zgledu drugih otrok.
- Ni zaviralnih dejavnikov, ni nezaželenih posledic.

Razlogi zakaj otroci ravnajo agresivno (3)

- Ugodje ob povzročanju trpljenja.
- Umestiti se v skupino prek izključevanja drugega.
- Oblikovati in povezati skupino prek izključevanja drugega/drugih.
- Oblikovanje identitete (individualne, skupinske).
- Otrok sam doživlja nasilje, identifikacija z agresorjem.

Ravni socializacije agresije:

- Raven telesne varnosti - ubesediti.
- Raven psihološke varnosti - empatičnost.
- Raven socialne varnosti - sprejemanje in sodelovanje.
- Raven materialne varnosti - deliti dobrine, realno vrednotenje dobrin.
- Raven spolne varnosti – fantazije, spolnost in intimnost.

Formula socializacije agresije

Ko opazimo napačno ravnanje, mirno in jasno povemo:

- Ne _____ (prepoved) +
- zato ker _____ (razumevanje in empatija do drugega) +
- najbrž si želiš _____ (razumevanje in empatija do otroka) +
- to lahko dosežeš _____ (dovoljenje za nenasilje in uporabo socialnih veščin).

Ko ni možno takoj ali sploh uresničiti otrokove želje, otrok rabi dovoljenje in pomoč, da prenese frustracijo in razočaranje.

Socializacija agresije - Kaj je dobro narediti?

- Pristopiti do otroka.
- Vzpostavljati primeren očesni stik.
- Uporabljati glas na primeren način.
- Formula za socializacijo agresije.
- Uporabiti minimalen in primeren telesni stik, da otroka ustavimo, zavarujemo ali pomirimo.

Varno izražanje agresije

Otrokom (in odraslim) dovoliti, da frustracije izrazijo na telesen način na stvareh, kjer se ne poškodujejo ali povzročajo škode. Nikoli na sebi, drugih in živalih.

- Dovolimo: trgajo star papir, skačejo po praznih plastenkah za recikliranje, mečkajo in trgajo plastelin/glino, brcajo mehke žoge, tolčejo s kladivom po lesenih vijakih, tolčejo po blazini...
- Dovolimo: mečevanje z varnimi meči (ne po telesu), se potiskajo s hrbti obrnjeni skupaj, tekma s podplati, cepetanje na mestu, glasno in tiho vpitje po navodilih ter obenem tolčenje po svojih stegnih...

Vrstniško nasilje - Kaj je dobro vedeti?

Analiza situacije in konteksta nasilja:

- Dejanje/dejanja nasilja.
- Odnos med otrokoma.
- Osebnosti otrok (šibke in močne točke).
- Prostor povzročanja nasilja.
- Namen nasilja (cilj povzročitelja nasilja) in pomen nasilja (posledice za žrtev nasilja).

UN, 2017: Nasilje v šoli in vrstniško nasilje

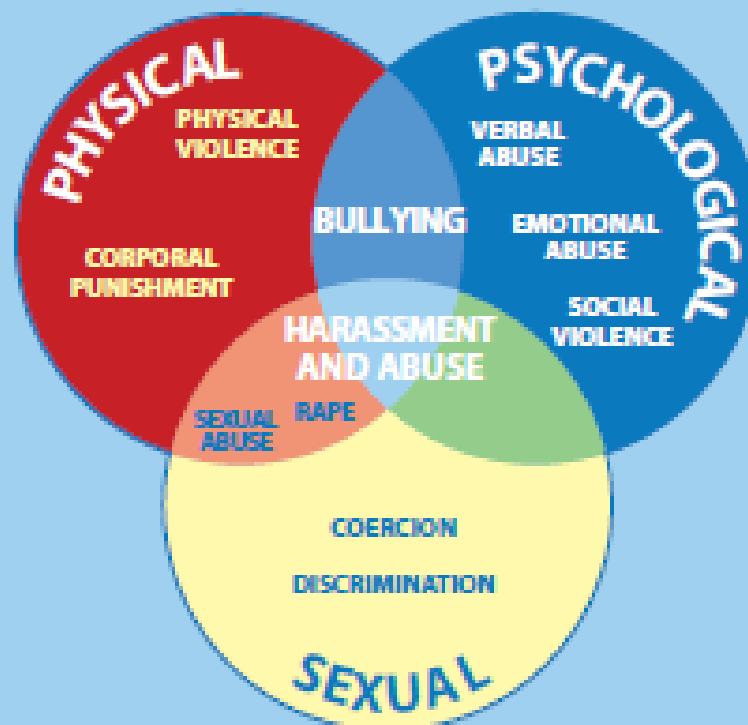
WHAT IS SCHOOL VIOLENCE AND BULLYING?

SCHOOL VIOLENCE...

INCLUDES PHYSICAL, PSYCHOLOGICAL AND SEXUAL VIOLENCE AND BULLYING. IT IS PERPETRATED BY STUDENTS, TEACHERS AND OTHER SCHOOL STAFF.

BULLYING...

IS A FORM OF VIOLENCE. IT IS INTENTIONAL AND AGGRESSIVE BEHAVIOUR OCCURRING REPEATEDLY AGAINST A VICTIM WHERE THERE IS A REAL OR PERCEIVED POWER IMBALANCE.

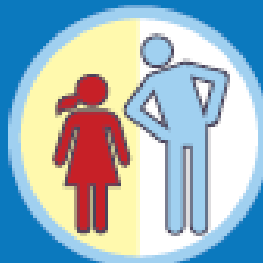

UN, 2017: Najpogostejše ranljivosti

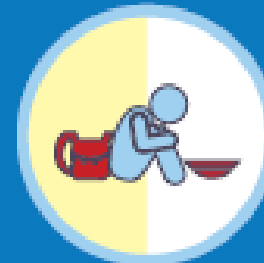
DRIVERS OF SCHOOL VIOLENCE AND BULLYING

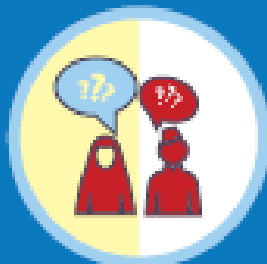
DISABILITY

GENDER

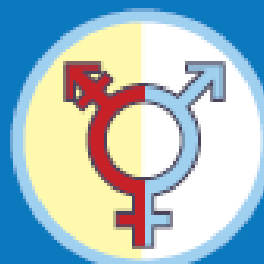
**POVERTY OR
SOCIAL STATUS**

**ETHNIC, LINGUISTIC
OR CULTURAL DIFFERENCES
INCLUDING MIGRANT OR REFUGEE STATUS**

**PHYSICAL
APPEARANCE**

**SEXUAL ORIENTATION,
GENDER IDENTITY
AND EXPRESSION**

Specifike skupinskega vrstniškega nasilja:

- Pogosto se krivi žrtev nasilja. Nikar!
- Informiranje in dogovori s starši otrok povzročiteljev in opazovalcev nasilja.
- Načrt ustavljanja otrok – zmanjševanje destruktivne povezanosti.
- Načrt povečanja varnosti otroka.

Vrstniško nasilje – Kaj je dobro povedati? (1)

- Sporočila odraslih otrokom: Prepoved na nasilje in nespoštljivo vedenje. Ne spodbujaj. Ne bodi pasiven. To ni hecanje. Ni prav, je narobe.
- Spoštovati vsakogar, tudi ljudi, ki nam niso blizu. Če se ne razumemo, se vedemo korektno.
- Prijatelja lahko podražiš, ker se bo prej uprl ali te dražil nazaj in ker se boš prej ustavil.

Malo znanemu otroku tega ne počneš, ker je to poniževanje, izživljanje, mučenje, trpinčenje.

Vrstniško nasilje - Kaj je dobro povedati? (2)

- Nasilje ni pravi način, ni dovoljeno, povzroča škodo, slabi odnose, spravlja nas v težave, ne naučimo se boljših možnosti.
- Učiti o konceptu spoštovanja človekovega dostojanstva (kaj je dostojanstvo, kako ga ogrozimo, kako ga varujemo).
- Učiti o treh neprijetnih čustvih: jeza, prezir, sovraštvo.

Vrstniško nasilje - Kaj je dobro povedati? (3)

- Dolg proces učenje o kritiziranju vedenja namesto kritiziranja osebnosti (“On je smotan/beden/kreten.”
Vprašanje: “Kaj je naredil? Kaj se je zgodilo? Kaj si ti želel?”)
- Proces učenja: Široko razumevanje nasilja (izživljanje frustracij, poniževanje, izkoriščanje, povzročanje trpljenja in hudih posledic). Drugi načini odziva? Kaj zares želim?

Vrstniško nasilje - Kaj je dobro narediti?

- VIZ: Izdelana strategija preprečevanja in obravnave nasilja v šoli.
- Biti model in zgled s svojim ravnanjem.
- Odzvati se na opaženo nasilje.
- Odnos z otrokom, ki je doživel vrstniško nasilje.
- Odnos z otrokom, ki je povzročal nasilje.
- Sporočila staršem.

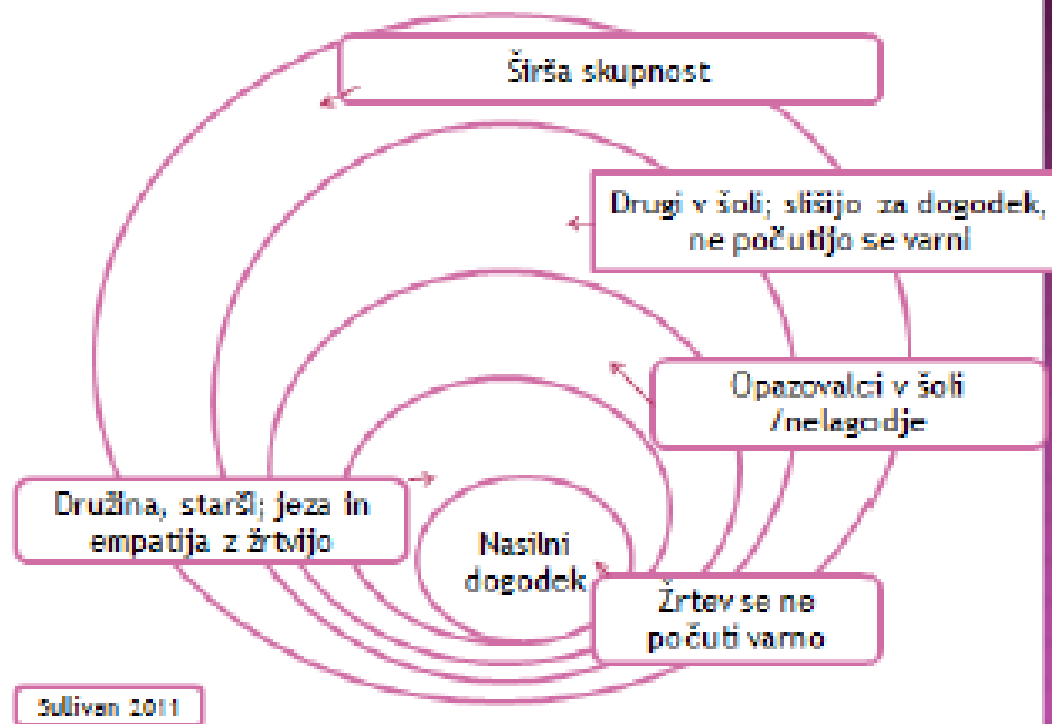
Navodila s priročnikom za obravnavo medvrstniškega nasilja v VIZ, 2016

Navodila:

- Takojšnja intervencija (tisti, ki zazna nasilje; ŠSS, vodstvo šole)
- Procesna intervencija (ŠSS, tim)
- Sodelovanje z drugimi institucijami (tim v razširjeni sestavi)
- Odgovornost za ukrepanje (ravnatelj_ica)

Navodila s priročnikom... (2016)

MODEL VALUJOČEGA UČINKA

Navodila s priročnikom... (2016)

Shema ukrepanja ob medvrstniškem nasilju

Takojšnja intervencija

- takojšnja ustavitev nasilja in zaščita žrtve nasilja (vsak zaposleni)

Procesna intervencija

- delo z žrtvijo (glede na kompetence strokovnega delavca)
- delo s povzročiteljem
- delo z razredom
- vključitev drugih inštitucij (policija, CSD)

(Delo v timu: vsaj ravnatelj, svetovalni delavec in razrednik)

Projekt: Jaz, ti, mi – za nenasilje vsi!

Vrstniško nasilje:

- Fizično nasilje
- Grožnje
- Neželeno fotografiranje
- Ponižujoča ravnanja in govor
- Širjenje govoric (na spletu)
- Izoliranje
- Slačenje
- Spolno nadlegovanje

Otroci lahko:

- Opazijo in pristopijo
- Prisotni se pogovorijo
- Otroka odpeljejo stran
- Obvestijo ali se posvetujejo z odraslim (učiteljica, oče...)
- Tolažijo
- Postavijo mejo
- Naredijo tisto, kar je prav

Projekt: Jaz, ti, mi – za nenasilje vsi!

Otroku dovolimo:

- Če je napaden, naj pokliče na pomoč.
- Reče: Nehaj! ali Prosim, nehaj.
- Se izogiba ali ignorira otroka.
- Govori z odraslo osebo.
- Razmišlja in išče rešitve.

Otrok ima možnost:

- Da poskrbi, da ni sam.
- Da ignorira tiste, ki ga/jo ignorirajo.
- Poišče varno družbo.
- Poišče pomoč odraslih (na šoli, v družini...)

Projekt: Jaz, ti, mi – za nenasilje vsi!

Odrasli lahko:

- Pomagajo opazovalcem, žrtvam in povzročiteljem
- Preprečijo dostop do računalnika na šoli
- Povzročitelja soočijo s posledico (vračilo, poravnava škode, kazen, naloga)
- Obvestijo in vključijo starše

Rezultati po dobrih procesih:

- Pobotanje.
- Rešiti težavo, dobro se počutiti.
- Večja bližina.
- Večji občutek varnosti vseh.
- Povezovanje otrok
- Narediti, kar je prav.
- Ustvarjanje skupnosti.

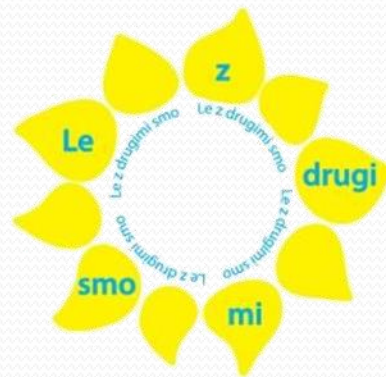
Projekt: Jaz, ti, mi – za nenasilje vsi!

- Ne pristajam na vlogo žrtve.
- Ignoriram ali odločno rečem NE in odidem.
- Ne branim se, če res ni nujno.
- Vnaprej se spomnimo učinkovite odgovore.
- Poskrbim, da nisem sam_a, kjer ponavadi doživim nasilje.
- Verjamem vase in v svoje sposobnosti.
- Pišem dnevnik vsega, kar se dogaja.
- Povem staršem ali drugim odraslim, da potrebujem pomoč.
- Zaupam se prijatelju in ga prosim za nasvet.

Literatura, viri:

- Lešnik Mugnanioni, Doroteja, Klemenčič, Ingrid, Filipčič, dr. Katja, Rustja, dr. Erika, Novaković, Tanja (2016). Navodila s priručnikom za obravnavo medvrstniškega nasilja v vzgojno-izobraževalnih zavodih. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, <https://www.zrss.si/digitalnahnjiznica/navodila-medvrstnisko-nasilje-viz-2016/files/assets/basic-html/index.html#1>
- Muršič, Mitja, Milivojevič, Zoran, Milivojevič, Brvar, Bogomil, Filipčič, Katja, Lešnik Mugnanioni, Doroteja, Pušnik, Mojca (2010). Znanje o čustvih za manj nasilja v šoli. Ljubljana: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani, http://nenasilje.inst-krim.si/images/docs/inst-krim_znanje-o-custvih.pdf
- Aničič, Klavdija, Hrovat Svetičič, Tanja, Hrovat, Tjaša, Sušnik, Andreja (2015). Nasilje nad otroki: Strokovne smernice za delo z otroki, ki doživljajo zanemarjanje in/ali nasilje. Ljubljana: Društvo za nenasilno komunikacijo, https://www.drustvo-dnk.si/images/publikacije/2017-smernice_otroci.pdf
- Hrovat, Tjaša, Čobec, Sabina, Strle, Katja (2016). Preprečevanje in prepoznavanje spolnih zlorab otrok: Najpogostejša vprašanja in odgovori nanje. Ljubljana: Društvo za nenasilno komunikacijo, <https://www.drustvo-dnk.si/images/publikacije/2017-preprecevanjeinprepoznavanjespolnihzlorabotrok.pdf>
- Muršič, Mitja, Klemenčič, Ingrid, Zabukovec Kerin, Katja, Filipčič, Katja, Karajić, Emil, Bertok, Eva (2016). Osnove systemskega pristopa k medvrstniškem nasilju in evalvacija projekta NasVIZ. Jaz, ti, mi – za nenasilje vsi! Priručnik št. 1. Ljubljana: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani, http://nenasilje.inst-krim.si/images/prirocnik_1.pdf
- Klemenčič, Ingrid, Jerina, Anita, Karajić, Emil, Kuhar, Alenka, Molan, Andreja (2016). Preventivne dejavnosti systemskega pristopa k medvrstniškem nasilju v VIZ. Jaz, ti, mi – za nenasilje vsi! Priručnik št. 2. Ljubljana: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani, http://nenasilje.inst-krim.si/images/prirocnik_2.pdf
- Klemenčič, Ingrid, Karajić, Emil, Sitar, Staša (2016). Obravnavanje medvrstniškega nasilja v VIZ. Jaz, ti, mi – za nenasilje vsi! Priručnik št. 3. Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani, http://nenasilje.inst-krim.si/images/prirocnik_3.pdf
- School Violence and Bullying: Global Status Report (2017). UN Educational, Scientific and Cultural Organization, <http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002469/246970e.pdf>

Več informacij:

<https://lezdrugimismo.si/sl>

Kontakt:

klavdija.anicic@guest.arnes.si